

у контрольного сорту Хортгем, менш сильнорослими – у сорту Ісаї. Найвища продуктивність була у контрольного сорту Хортгем, з кушів якого в середньому збирали по 5,39 кг ягід, а середня урожайність з 1 гектару складала 2,69 тонни. Нижчу продуктивність (4,89 кг) із куша, а урожайність (2,44 т/га), мав сорт Ісаї, що уступало контролю на 10,8%. Найбільша як середня ( 6,8,8 та 7,9 г), так і максимальна маса ягід була у контрольного сорту Хортгем, що відповідно було більше даних сорту Ісаї в середньому на 23,6 та 14,5%. Найвищу дегустаційну оцінку отримали ягоди контрольного сорту Хортгем (8,3 бали), які за зовнішнім виглядом мали найвищу товарну привабливість, а дещо нижчу – сорт Ісаї (7,7 бали). В умовах Південно-Західного Причорномор'я України і схожих за природно-кліматичними умовами зонах найбільш економічно вигідно вирощувати сорт актинідії Хортгем, використовуючи розроблену технологію догляду та вирощування насаджень.

### **Список використаних джерел**

1. Балабак А.Ф., Коваль С.А. Перспективи вирощування ківі в умовах Правобережного Лісостепу України // Зб. наук. пр. Уманської держ. аграрної академії. – Умань, 2002. – Вип. 54. – С. 107–115
2. Бублик М. О. Методологічні та технологічні основи підвищення продуктивності сучасного садівництва / М. О. Бублик. - К.: Нора-Друк, 2005. – 288с.
3. Латоша П. Актинидія – сорти для товарного і присадибного виробництва // Статті з журналу «Szkolkarstwo» №5 і 6, 2013р.
4. Основи наукових досліджень в агрономії: Підручник / В. О. Єщенко, П.Г. Копитко, П. В. Костогряз; В. П. Опришко. За ред. В. О. Єщенка. Вінниця: ПП «ТД «Едельвейс і К»», 2014. - 332 с.
5. Робочий проект створення насаджень актинідії для ТОВ «Чорноморський альянс» Дачненської сільради Біляївського району Одеської області// Одеса, 2012.- 63 с.

**УДК: 635.342:631.527.5 (477.7+292.48)**

## **ПІДБІР ГІБРИДІВ КАПУСТИ БІЛОГОЛОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ДЛЯ ЛІТНІХ СТРОКІВ ВИРОЩУВАННЯ В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ**

**Попова Л.М.**, к.с.-г.н., доцент, [lnyu@ukr.net](mailto:lnyu@ukr.net),  
**Сочинський В.**, здобувач вищої освіти АБТ факультету

**Одеський державний аграрний університет, Одеса, Україна**

Капуста білоголова є однією з основних овочевих культур. В світі сьогодні під капустою зайнято біля 1,67 млн.га. В нашій країні капусту

культивують в усіх сільськогосподарських районах на площі 280-328 тис. га. У північних і центральних районах країни на капусту припадає близько 40% загальних площ овочевих культур, в південних - 15%. Загальний урожай капусти становить 39% від загального виробництва овочів.

В поточному році площі під капустою білоголовою в нашій країні істотно зменшилися, що негативно відобразилося на ціні реалізації. Сьогодні, регулювання ринку капусти внутрішнього виробництва є складним процесом, що відрізняється нестабільністю. Протягом року, навіть протягом одного місяця часто спостерігається то надлишок то дефіцит якісної продукції. Особливо це відчувається в сегменті сировини для переробки в пізньоосінні строки, коли виробники пропонують пізню капусту, яка відрізняється товстим листком та низькою якістю продукту при переробці. Як відомо, високою соковитістю та високими смаковими властивостями, що є важливим для переробки капусти, відрізняються середньостиглі сорти. Тому, потреба ринку в продукції саме середніх сортів та гібридів капусти білоголової спостерігається протягом всього осіннього періоду .

Саме з метою стабільного забезпечення потреб ринку та переробної промисловості, а також оптимізації ціни капусту середню в умовах нашої зони можна вирощувати з використанням ступінчастих строків [1,2,3]. Найбільш актуальними з яких є літні строки садіння, зокрема – липневі. Продукція цього строку садіння надходить до переробника в кінці жовтня і користується великим попитом на споживчому ринку.

Не зважаючи на технологічні можливості конвеєрного забезпечення ринку продукцією, сьогодні літні строки вирощування капусти середньої в нашій зоні використовуються на незначних площах, що в свою чергу, як засвідчують експерти, сьогодні призведе до наступного зростання ціни на капусту найближчим часом [1].

Причиною обмеженого використання літніх строків садіння капусти середньої є недосконалість технології її вирощування в ці строки, що призводить до низької урожайності культури. Основним недоліком у виробництві такої продукції є неправильний вибір гібриду для вирощування в складних для культури умовах літніх строків [4]. В зв'язку з цим, метою наших досліджень було вивчення та підбір високопродуктивних гібридів капусти середньої для літніх строків вирощування в умовах Південного Степу України.

В задачі наших досліджень входило: проведення аналізу сучасного виробництва капусти середньої в Україні та визначення шляхів розширення періоду постачання її продукції; вивчення морфологічних, біологічних особливостей культури та визначення напрямків сучасної селекції капусти білоголової; вивчення впливу особливостей гібриду на темпи та силу росту і розвитку рослин, на їх продуктивність та якість продукції; встановлення економічної ефективності вирощування нових сучасних гібридів при літніх строках садіння.

Досліди проводилися у 2022 році на дослідному полі компанії «ІСІДА – 2012», яке знаходиться в с. Великий Дальнік, Біляївського району, Одеської

області. В дослід були включені гібриди: Глорія F<sub>1</sub>(контроль), Платинова династія F<sub>1</sub>, Омфалос F<sub>1</sub>, Аструс плюс F<sub>1</sub>. Розмір облікової ділянки 4,5 м<sup>2</sup>, повторність досліду трикратна, розміщення варіантів у досліді системне.

В процесі досліджень проводили фенологічні спостереження, біометричні вимірювання, облік урожаю та визначення якості продукції досліджуваних гібридів. Основні дані були піддані математичній обробці методом дисперсійного аналізу за методикою Доспехова Б.А.

Капусту середню за літніх строків садіння вирощували розсадним способом. Садіння розсади проводили на початку липня вручну за схемою (120+45+45)х45 см, що забезпечило отримання густоти рослин 31746 штук/га.

За результатами проведених досліджень встановлено, що гібриди Платинова династія F<sub>1</sub> та Глорія F<sub>1</sub> з довжиною вегетаційного періоду 127 і 130 діб відповідно відносяться до групи середньо – ранніх, а гібриди Омфалос F<sub>1</sub> та Аструс плюс F<sub>1</sub>, з довжиною вегетаційного періоду 140 та 144 доби - до групи середньостиглих гібридів. Вирощування капусти середньої за липневих строків садіння сприяє подовженню періоду постачання продукції капусти середньої до кінця жовтня. Вирощування досліджуваних гібридів забезпечує конвеєрне надходження продукції в період з першої до третьої декади жовтня.

Аналіз отриманих біометричних показників показав, що найбільшою площею листкової поверхні, яка склала на одну рослину - 5518,8 см<sup>2</sup>, а на 1 га насаджень - 17342,8 м<sup>2</sup> характеризуються рослини гібриду Платинова династія F<sub>1</sub>. При цьому, найвищою продуктивністю листкової поверхні - 121,1 м<sup>2</sup>/т відрізняються рослини гібриду Аструс плюс F<sub>1</sub>.

Найвищу товарну урожайність, яка в середньому склала 112,97 та 95,83 т/га, що на 38,06 і 20,92 т/га більше контрольного гібриду Глорія F<sub>1</sub> забезпечують гібриди Аструс плюс F<sub>1</sub> та Омфалос F<sub>1</sub>. Встановлено пряму залежність величини товарного врожаю від середньої маси товарних головок. Гібриди Аструс плюс F<sub>1</sub> і Омфалос F<sub>1</sub>, які забезпечили отримання найвищого врожаю відзначаються формуванням і найбільших по масі товарних головок - 4,330 та 3,640 кг відповідно.

Аналіз якісних показників продукції показав, що гібриди Платинова династія F<sub>1</sub>, Омфалос F<sub>1</sub> та Аструс плюс F<sub>1</sub> формують округло – плескати, а контрольний гібрид Глорія F<sub>1</sub>- видовжені за формою товарні головки. При цьому, гібрид Аструс плюс F<sub>1</sub> формує товарні головки з малим (26,5%), гібриди Омфалос F<sub>1</sub> та Платинова династія F<sub>1</sub> – з середнім (32,3 %, та 45,1%), а контрольний гібрид Глорія F<sub>1</sub> – з великим (53,4%) внутрішнім качаном.

Визначення економічної ефективності вирощування нових гібридів капусти білоголової середньої при літніх строках садіння показало, що найнижчою собівартістю продукції - 3675грн. та 4185 грн., найбільшим прибутком – 1166415 та 940571 грн. та найвищим рівнем рентабельності - 280,9 та 234,5% характеризується виробництво гібридів Аструс плюс F<sub>1</sub> та Омфалос F<sub>1</sub>.

Таким чином, з метою подовженню періоду постачання продукції капусти середньої до кінця жовтня та забезпечення конвеєрного надходження продукції

протягом всього місяця доцільним є вирощування досліджуваних гібридів за липневого строку садіння. З метою отримання найвищого товарного врожаю, найвищого прибутку та рівня рентабельності виробництва фермерам варто віддати перевагу гібридам Аструс плюс F<sub>1</sub> та Омфалос F<sub>1</sub>.

### Список використаних джерел

1. В Україні за рік ціна на капусту зросла майже втричі: веб-сайт. URL: <https://zemliak.com/news/biznes-u-seli/1538-v-ukrajini-za-rik-cina-na-kapustu-zrosla-mayzhe-vtrichi>.
2. Технологія вирощування капусти білоголової у другому обороті: веб-сайт. URL: <https://agroelita.info/tehnologiya-vyroshhuvannya-kapusty-bilogolovoyi-u-drugomu-oboroti/>
3. Хареба В.В. Наукові основи виробництва капусти білоголової в Україні. Харків: ВАТ "Харківська друкарня №2", 2004. 224 с.
4. Жук О.Я., Сич З.Д. Насінництво овочевих культур: навчальний посібник. Вінниця: Глобус-ПРЕС, 2011. 450 с.

УДК 634.836.14 (477.7)

## ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА БЕЗНАСІННИХ СОРТІВ ВИНОГРАДУ

Савчук Ю.О., к.с.-г.н., доцент, [yur.savchuck@ukr.net](mailto:yur.savchuck@ukr.net)  
Іщенко І.О., к.с.-г.н., доцент, [ishchenko2406@gmail.com](mailto:ishchenko2406@gmail.com)  
Петренко С.О., к.с.-г.н., доцент, [petrenko\\_s\\_a\\_@ukr.net](mailto:petrenko_s_a_@ukr.net)

Одеський державний аграрний університет, Одеса, Україна

За морфологічним описом будови та структури виноградної рослини, а конкретніше її ягоди – вони бувають такими, що формують насіння та такими, в яких це насіння – відсутнє, або є лише його рудементи, саме за цією ознакою, такі сорти прийнято вважати безнасінними. Аналіз ринку споживання свіжого столового винограду, а також доступних літературних джерел в останнє десятиріччя, показує, що уподобання у світове змінилося на користь безнасінних сортів та сортів з нетиповими, оригінальними формами ягід, причому кишмиші у цьому відношенні можуть часто поєднувати обидві ознаки. Аналіз світового сортименту свідчить про те, що лівова частка культивованих сортів винограду у світі є насінневими. Варто зазначити, що серед сортів винограду, дозволених до поширення на території України, тобто для районованого сортименту введено лише один безнасінний сорт – Кишмиш таїровський, який є сортом вітчизняної селекції ННЦ ІВіВ ім. В.Є. Таїрова. [1]

За класифікацією безнасінні сорти винограду поділяються на дві групи: перші – коринки (біла, рожева, темна), у яких утворення і ріст ягід проходить